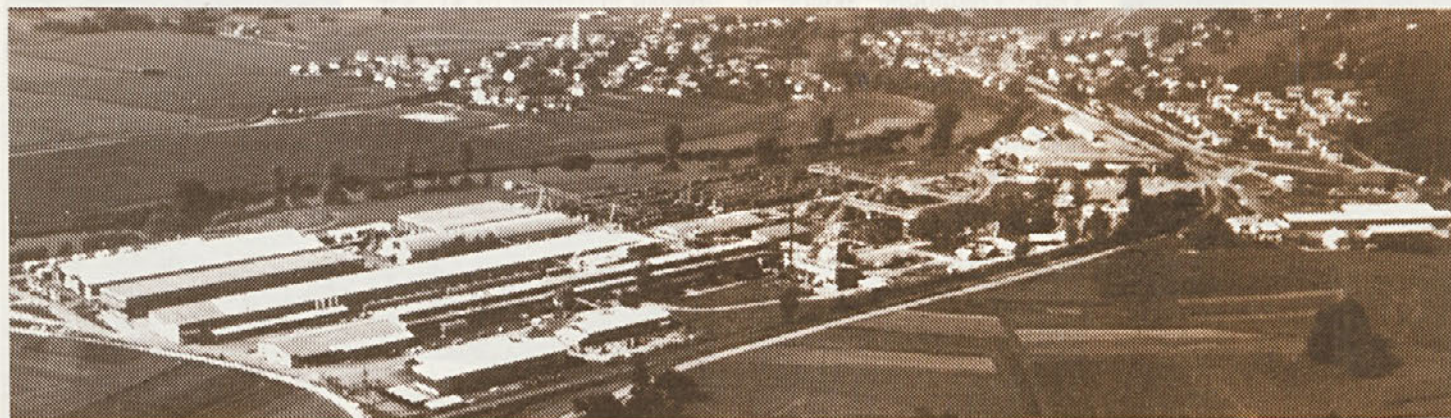

Preoblikovanje Novolesa po zakonu o podjetjih

VILI PAVLIČ, generalni direktor

Sprejetje zakona o podjetjih ob koncu leta 1988 v zvezni skupščini pomeni najradikalnejši obrat v dolgoletni gospodarski politiki Jugoslavije. Zakon o podjetjih pomeni končno slovo dolgoletnemu eksperimentiranju v ekonomski politiki, katere najbolj viden znanilec je bil zakon o združenem delu in iz njega izpeljana takoimenovana dogovorna ekonomija. Sicer idealistično zamišljeni elementi dogovorne ekonomije niso nikoli zaživel, saj so bili blokirani z administrativnimi ukrepi in niso bili izpostavljeni elementom svobodne konkurence, ki jo zagotovi lahko le tržno gospodarstvo.

Dolgo je trajalo, da so v Jugoslaviji dozorela spoznanja, da je izhod iz krize možen le na osnovi demokracije in pluralizma v politiki ter ekonomije na tržnih osnovah. V zadnjih 15 letih je razviti svet naredil nesluten razvoj na ekonomskem in političnem področju. Žal pa smo se pri nas ukvarjali z eksperimenti, ki so nas odmikali od pozitivnih smeri Zahodne Evrope in drugih razvitih držav.

Zakon o podjetjih je zasnovan na pozitivnih izkušnjah podjetniškega poslovanja razvitega sveta, ki že desetletja deluje v pogojih tržne ekonomije, ob tem pa je tudi delavskemu razredu tega sveta zagotovljena sorazmerno visoka stopnja socialne varnosti in visok standard.

Organiziranost naših gospodarskih organizacij po zakonu o podjetjih ne razrešuje sama po sebi vseh naših obstoječih problemov, to velja tudi za Novoles.

Daje pa možnost, da pričnemo loviti korak z razvitim svetom, predvsem pa omogoča močnejše prepletanje naših gospodarskih subjektov s tujimi subjekti, cilj pa je postati integralni del evropskega in drugega razvitega gospodarstva.

Ob tem pa se moramo zavedati, da bomo morali doseči v prvi vrsti produktivnost, kakovost in inovativnost, ki bo enaka razvitemu svetu. Ob tem pa bomo v pogojih zakona o podjetjih bolj jasno razmejili poslovanje od upravljanja in s tem tudi vprašanja odgovornosti za uspešno gospodarjenje.

V pogojih tržne ekonomije in zakona o podjetjih bodo interesi delavcev urejeni s kolektivnimi pogodbami, ki bodo opredeljevale politiko osebnih dohodkov in drugih ugodnosti, do katerih bodo zaposleni upravičeni. Pri sklepanju kolektivnih pogodb bosta sobesednika sindikat in pa poslovodstvo podjetja.

Ob tem velja izpostaviti potrebo po bistveni spremembi nagrajevanja strokovnjakov in uspešnih poslovnih delavcev. Brez izdatnega motiviranja najposobnejših ne bo bistvenega premika na bolje – stali bomo v starih kolesnicah, ki jih karakterizirajo tradicionalizem in nesprejemanje novega.

Skratka, za Novoles kot za druge organizacije se ob reorganizaciji po zakonu o podjetjih ponuja možnost, da izpeljemo koncept, ki sloni na osnovi koncentracije kapitala in na decentralizaciji vseh poslovnih funkcij, ki so vezane na tekoče poslovanje. Tako organizirani bomo s posameznimi deli Novolesa zanimivi za tuj kapital, s katerim bomo sanirali lastna obratna sredstva, pridobili tuje izkušnje in neposreden vpliv na poslovanje, kot tudi večjo tržno in programsko stabilnost. Ob sami izpeljavi organiziranosti pa bomo morali skrbno paziti, da bomo aktivnosti organizirali tako, da ne bo moten proces tekočega poslovanja in predvsem sanacija programa finale. Preveč intenzivno ukvarjanje s samim seboj lahko usodno poslabša že tako krhko in problematično ekonomsko stanje Novolesa.

Zato pozivam vse delavce Novolesa, da s pozitivnim glasovanjem na referendumu omogočijo čim hitrejšo in enostavnejšo izpeljavo reorganizacije na osnovah predloženih aktov in zakona o podjetjih.

IGOR VIZJAK,

namestnik generalnega direktorja

Uskladitev Novolesa z določili zakona o podjetjih pomeni temeljito preoblikovanje Novolesa in sedanjih tozdov. To preoblikovanje poteka v sicer še ne povsem dorečenih pogojih (ni še sprejeta vrsta izvedbenih predpisov oz. zakonov). Povsem jasno je le, da se je potrebno tokrat organizirati tako, da je vse podrejeno podjetnosti in cilju dobička. Poti do tega cilja so različne. Snujemo nov Novoles.

Svojo organiziranost želimo prilagoditi svetu in potrebam ter možnostim učinkovitejšega poslovanja. V pogojih tržnega gospodarstva bomo morali v celoti sprejeti vse izzive in tveganja.

Sama organiziranost ni in tudi tokrat ne bo rodila uspeha sama po sebi, uspeh je odvisen od ljudi, v največji meri od posloводства in ciljev, ki jih podjetju zastavlja. Znanje in sposobnosti postajata v tržnih razmerah najdražji kapital. Tudi ceno tega kapitala določajo le rezultati.

Usklajevanje Novolesa z zakonom o podjetjih bomo izvedli v enem postopku z več vmesnimi fazami:

1. Predlagamo, da postane Novoles najprej družbeno podjetje, kar je bil tudi pred zakonom o združenem delu. Za to je potrebno na referendumu sprejeti statut družbenega podjetja. Tozd, ki se za tako pot ne odloči, se samostojno organizira kot družbeno podjetje.

2. Takoj po referendumu bo delavski svet novoustanovljenega družbenega

podjetja sprejel sklepe o ustanovitvi sedanjih tozdov kot delniških družb v družbeni lasti. Prav tako se kot družba organizira sedanji obrat TES. Predhodne sklepe o ustanovitvi tozdov kot delniških družb bodo sprejeli že delavci z materiali za referendum. Da bi bili pri delu čim bolj operativni tudi predlagamo, da vlogo delavskega sveta novoustanovljenega družbenega podjetja opravi do volitev novega delavskega sveta družbenega podjetja sedanji delavski svet.

3. Družbeno podjetje Novoles in delniške družbe bo registrirano sočasno, s čimer bomo zagotovili, da Novoles ne bo v prehodnem obdobju (v procesu reorganizacije) posloval brez sedanjih tozdov oz. bodočih družb.

Kaj bo Novoles po uskladitvi z zakonom o podjetjih?

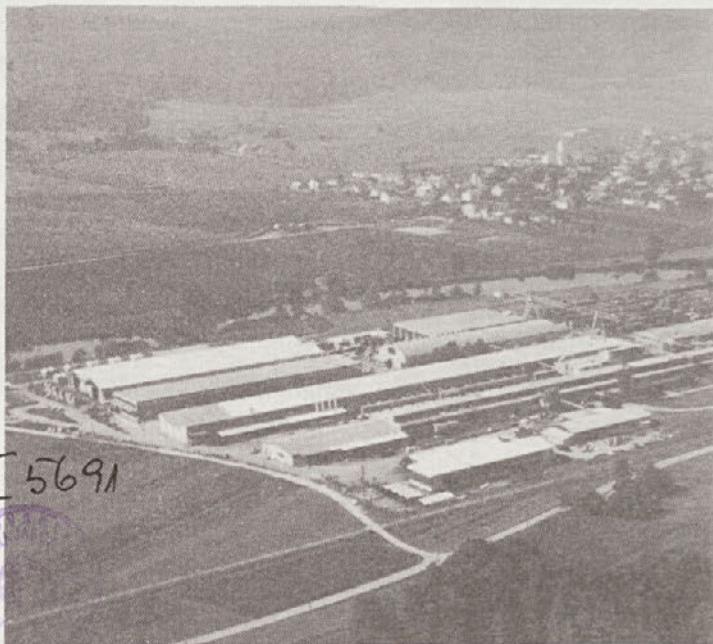
Novoles bo krovno podjetje, ki bo opravljalo predvsem vlogo upravljanja s kapitalom in strateško usmerjalo delniška podjetja. Delniška podjetja bodo opravljala samostojno vse poslovne funkcije, lahko bodo z apornimi vložki ustanovljala nova mešana ali delniška podjetja. Delniška podjetja so v celoti odgovorna za svoje poslovanje in niso odgovorna za poslovanje drugih podjetij v Novolesu. Sedanji tozdi, ki se preobrazijo v delniška podjetja, imajo pri upravljanju krovnega podjetja in pri svojem poslovanju »priviligiran« položaj v primerjavi s kasneje ustanovljenimi novimi podjetji. Krovno podjetje Novoles opravlja kapitalske – finančne povezave prioriteto za »matična« delniška podjetja, zato menimo, da je upravičeno, da imajo ta (tako je opredeljeno v statutu družbenega podjetja) v primerjavi s kasneje novoustanovljenimi podjetji v Novolesu poseben status. Vsa kasneje ustanovljena podjetja se upravljajo na osnovi deležev vlagateljev.

Krovno podjetje bo po obsegu maloštevilno (40 do

50 delavcev). Takoj ob ustanovitvi delniških podjetij prevzemajo ta poleg obstoječih poslovnih funkcij, ki jih opravljajo sedanji tozdi še:

razvoj programov, nabavo in prodajo. Ostale, sedaj skupne poslovne funkcije, bomo morali prav tako reorganizirati, vendar predlaga-

mo, da to storimo po natančni analizi racionalnosti v kratkem prehodnem obdobju. Zavedati se moramo, da bo tudi krovno podjetje Novoles podjetje in da med podjetji ni več svobodne menjave dela ali proračunskega sistema. Vsak bo moral za svoje poslovanje zagotavljati lasten dohodek.

ANDREJ KOSEC, direktor RRC

Kot član delovne skupine, ki je pripravila predlog preoblikovanja delovne organizacije Novoles v skladu z zakonom o podjetjih, lahko rečem, da smo imeli zelo težavno delo. Zakon je zelo jednat in prepušča podjetjem, da si poiščejo takšne organizacijske rešitve, ki so za njih najprimernejše.

Posvetovali smo se z mnogimi strokovnjaki, domačimi in tujimi, iz družbene dejavnosti in gospodarstva. Prepričan sem, da je predlog v sedanjih razmerah najboljši, kar smo mogli in znali pripraviti. Takšna oblika organiziranosti nam bo omogočila boljše in učinkovitejše delo, popolnoma jasne medsebojne odnose, lažje pridobivanje sredstev za razvoj, s tem pa tudi tisti želeni KORAK V EVROPO. Rekel sem omogočila, ne pa zagotovila. Zagotovilo za to pa nam lahko da samo boljše, vestnejše in predvsem pametnejše delo.

Zakon tržnega gospodarstva je krut. Kjer ni dobička, ni podjetja. Šele ustvarjeni dobiček nam bo omogočil tudi evropsko kvaliteto življenja. Zadnji dogodki, tako doma kot v vsej Vzhodni Evropi, mi dajejo upanje, da je ta cilj dosegljiv tudi moji generaciji.

Ob tej priliki bi rad tudi zaželel vsem delavcem Novolesa zdravo in uspešno novo 1990. leto. Kakšno pa bo res, pa je v največji meri odvisno prav od nas samih.

PETER DRENİK,

direktor programa KOLPA

Od zakona o podjetjih vsi veliko pričakujemo. Zavedati pa se moramo, da sam zakon še ne pomeni ničesar, če se ne bo menjala vsebina in predvsem miselnost ljudi. Menim pa, da je ta zakon še daleč od prakse v razvitem svetu; ni namreč razčiščeno temeljno vprašanje o lastnini. Dokler je lastnina družbena, ni titularja kapitala, družba pa je sociološki, ne pa ekonomski pojem. Gotovo pa je, da zakon dopušča mnogo več poslovnih operacij kot predhodni zakon o združenem delu. Približujemo se razvitim ekonomijam, vendar dokajšnje oviro predstavlja omenjeno nerazčiščeno vprašanje lastnine.

Za Novoles velja reči, da je miselnost ljudi glede prihodnje organiziranosti gotovo na nizki ravni. Za TKO pomeni morda lažji prehod na nove oblike organiziranja, ker smo imeli že v preteklosti določeno samostojnost. Vsekakor pomenijo nekatere določbe v novem zakonu velik napredek. Te so predvsem naslednje: možnost ustanavljanja mešanih družb, sovlaganje tudi tujih partnerjev, hitrejša in lažja oblika ustanavljanja novih podjetij. Poleg tega so jasneje razmejene pravice in obveznosti do matične družbe: možnost reinvestiranja dobička, večji delež v odločanju, razmejitev funkcij, ki so bile do sedaj domala v celoti v domeni matičnega podjetja, kar je oviralo iniciativo in realizacijo sposobnosti na ostalih ravneh. V prihodnje bodo morali ljudje na funkcijah razmišljati samostojno, kajti »ljudje delajo posel« in od njih je odvisno, kolikšen bo dobiček. To pa bo osnovni pogoj za širitev programov. Delniška družba ni sama sebi namen, njen bistveni cilj je povečevanje kapitala in s tem povečevanje življenjske ravni ljudi, kar je

osnovni namen vsakega podjetja. Nam pri programu KOLPA sedaj manjka predvsem uporabno znanje, kar je osnovni pogoj za dinamičen razvoj. Ravno tako nam bo podkapitaliziranost predstavljala oviro za smeješi razvoj, tako v Novolesu kot pri našem programu. Težko bomo dosegli hitrejšo uvajanje novih tehnologij in s tem tudi boljšo kakovost, kar nam zagotavlja konkurenčnost v svetu. V KOLPI se zavedamo, da je za nas

domači trg preozek za prodajo naših proizvodov. Naš cilj je, da do leta 1992 dosežemo vsaj 70 odstotno prodajo proizvodnje na tujih trgih. Samo govoriti o letu '92 je prazna fraza, če ne bomo zagotovili temeljnih pogojev: kapital, uporabno znanje, dober program. Prehod v delniške družbe je za nas gotovo izziv, vendar bo potreben čas, da bomo naša razmišljanja prilagodili novim možnostim. Časa pa nimamo veliko.

JOŽE PIRC,

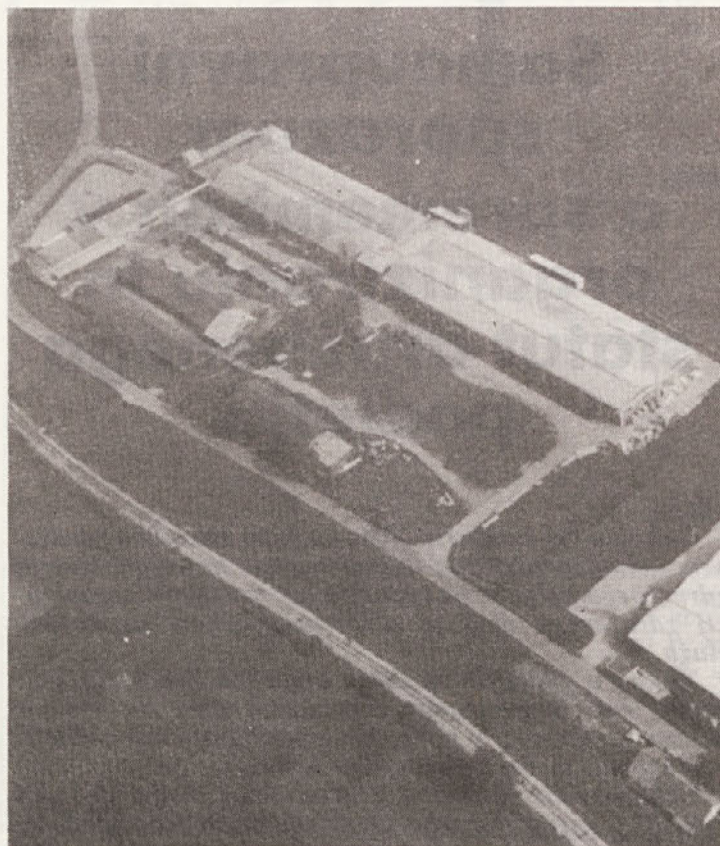
direktor TOZD PPL

Novoles si je za svojo pot preoblikovanja izmed več možnih načinov izbral najprej preoblikovanje v družbeno podjetje in takoj za tem v organiziranje delniških podjetij. Ta predlog je sedaj v javni razpravi in ga bomo lahko s svojimi predlogi dopolnili, ga s tem izboljšali, da bomo šli na referendum s popolnoma razčiščenimi pojmi. Odločitve so pomembne za vsakogar in bodo dolgoročno krojile našo usodo.

V tozdu PPL moramo skozi razpravo jasno označiti našo prihodnjo pot k novi organiziranosti. Prihodnja organizacija nam sicer omogoča večjo samostojnost, to pa hkrati pomeni tudi večjo odgovornost vsakogar in vseh skupaj ter tržne odnose v vseh oblikah povezav. Upoštevati bo treba vse posebnosti, ki realno obstajajo v sedanji organizaciji. Resno se bomo morali pogovoriti o nadaljnji osamosvojitvi nekaterih delov proizvodnje zaradi večje učinkovitosti ali zaradi sovlaganja tujih partnerjev, ki imajo interes za to. Razvoju naših programov bomo morali dati vso težo in prednost, ker smo v pogojih pretekle inflacije te stvari včasih popolnoma zanemari. Vlaganje v lastno znanje, vgradnja le-tega v naše proizvode pa nas lahko potegne iz nakopičenih težav. Nikakor ne smemo biti pod vtisom trenutnih razmer v naši delovni organizaciji, ki niso lahke, in se napačno odločati. Sedaj ne gre samo za menjanje napisnih tabel, ampak za globoke vsebinske spremembe. Zakon o podjetjih nam daje svobodo pri iskanju novih rešitev in odločiti se bomo morali za tiste, ki bodo po našem mnenju najboljše.

V decembru leta 1988 je bil sprejet zakon o podjetjih, ki je bil nato sredi leta 1989 dopolnjen. Hkrati je bil skrajšan rok za preoblikovanje organizacij do konca leta 1989. Zakon v popolnosti menja stare odnose (za katere so bili značilni dogovorna ekonomija, neracionalne povezave, skrivanje odgovornosti,) v popolno ekonomsko spodbudo, tržne odnose, popolno odgovornost za rezultate, ki v ospredje postavlja dobiček, s katerim merimo učinkovitost naloženega kapitala. Podjetništvo torej ni šola, ampak odnos, miselnost ter sposobnost ustvarjanja nekaj novega. Za usmeritev v podjetništvo in podjetniško vedenje potrebujemo predvsem motivacijo in drugačen način, kot smo ga imeli doslej. Nekaj zadev pa je tudi še nerazčiščenih. Še vedno si nismo povsem na jasnem z lastnino, kar bo tudi onemogočalo hitrejšo izvajanje zakona o podjetjih. Toda zavedati se moramo, da nam vsako odlašanje izvajanja teh sprememb lahko pomeni, da se nam utegne podreti streha nad glavo na naši goreči družbeni stavbi.

TOZD TKO v Metliki

Izhodišča za preoblikovanje delovne organizacije Novoles po zakonu o podjetjih s pobudo

I. Izhodišča

V letu 1989 je bil sprejet in dopolnjen zakon o podjetjih. Po dopolnitvi tega zakona (192. čl.) smo dolžni izvesti uskladitev z zakonom do konca letošnjega leta. Prvotni terminski plan aktivnosti za uskladitev je delavski svet delovne organizacije popravil za dva meseca (uskladitev bo izvedena do konca februarja 1990). Pravnih posledic zaradi prekoračitve zakonskega roka ni. Postopek uskladitve bo začel še v letošnjem letu.

Novoles je bil do sprejetja ustavnih dopolnil leta 1971 oz. leta 1973 enovita delovna organizacija z obrati. Potem se je preoblikoval po zakonu o združenem delu v delovni organizaciji, v sestavi katere so bili tozdi in delovna skupnost strokovnih služb. Na začetku letošnjega leta je bila izvedena reorganizacija s ciljem zaokroževanja tozdov tržne programske celote. Po tej reorganizaciji sestavlja delovna organizacija pet tozdov in delovna skupnost strokovnih služb. Vse dosedanje oblike organiziranja so imele dobre in slabe izkušnje, ki jih velja ob usklajevanju po zakonu o podjetjih upoštevati.

Cilj uskladitve po zakonu o podjetjih ni in ne more biti zgolj formalno – pravna prilagoditev novemu zakonu. Poleg te zahteve si je skupina za oblikovanje predloga zastavila še naslednje cilje:

1. ohraniti Novoles kot firmo,
2. zagotoviti vsem delom Novolesa ekonomsko in socialno varnost, kar sistem neomejene solidarnosti ne daje,
3. zagotoviti pogoje za pritegnitev novega kapitala po principu soupravljanja in ne zgolj kreditiranja,
4. postopek uskladitve izvesti tako, da se ne bomo preveč ukvarjali sami s seboj in da ohranimo zaupanje poslovnih partnerjev.

Skupina je dala v uvodno razpravo več možnih oblik uskladitve z zakonom o podjetjih. Večinsko mnenje poslovnih delavcev delovne organizacije in tozdov (razen tozd Polimeri) je bilo, da se ustanovi Novoles kot podjetje v družbeni lastnini in s ciljem ustanavljanja samostojnih mešanih družb (podjetij). Predlog posloводства je skupina razdelala in ga predlaga v razpravo in potrditev.

II. Pobuda

Na podlagi določil zakona o podjetjih (192., 193. in 196. a člen) skupina predlaga, da se delovna organizacija Novoles organizira kot industrijsko podjetje Novoles v družbeni lastnini, p.o. O tej pobudi bodo odločali delavci na referendumu.

III. Takojšen korak naprej – ustanovitev delniških podjetij

Prvi korak na poti uskladitve je ustanovitev Novolesa kot družbenega podjetja. Brez tega koraka ni drugega koraka. Ta sledi takoj po prvem koraku, zato predlagamo, da del. svet del. organizacije podaljša mandat do ustanovitve delniških podjetij (tako pridobimo na času). Na prvi seji po referendumu bo del. svet družbenega podjetja Novoles potrdil sklepe o ustanovitvi delniških družb v družbeni lastnini, ki so sedanji tozdi. Prav tako predlagamo, da novoustanovljeno delniško

podjetje PPL ustanovi na osnovi obrata Tehnične – energetske storitve delniško podjetje TES (sedaj je premoženje združeno v enem tozdu). Možno je tudi, da delniška podjetja ustanovijo podjetje Commerce in Podjetje za informatiko, vendar je to stvar nadaljnjih postopkov preoblikovanja Novolesa.

S tem, da se reorganiziramo v dveh korakih »naenkrat«, bodo postopki pred registrskim sodiščem potekali sočasno, tako pa tudi zagotavljamo, da Novoles ne bo posloval brez sedanjih tozdov ali bodočih služb. S tem je razrešena dilema žiro računov (delniško podjetje je pravna oseba) in odgovornosti med posameznimi delniškimi podjetji.

IV. Kaj bo Novoles?

Po ustanovitvi delniških podjetij, v katerih bo družbeno podjetje Novoles na začetku 100-odstotni delničar, bo delovna organizacija Novoles družbeni holding ali podjetje, ki na kapitalski osnovi upravlja oz. soupravlja druga podjetja. To niso sedanje skupne oz. strokovne službe, temveč okoli 50 zaposlenih, ki so zadalženi za kapitalsko upravljanje in strategijo razvoja firme. Delniška podjetja, v katerih ima Novoles majorni delež, pa so pri vodenju in poslovanju popolnoma samostojna in opravljajo vse za podjetje potrebne poslovne funkcije. Delniška podjetja sodelujejo pri upravljanju Novolesa (delegati v delavskem svetu družbenega podjetja), njihovo upravljanje pa vodi skupščina (v tej sodelujejo delavci delniškega podjetja in družbenega podjetja Novoles), upravni odbor, nadzorni odbor in delavski svet. Podrobneje smo ta prehod opisali v predlogu samoupravnega sporazuma, predlogu statuta družbenega podjetja in ostalih priloženih gradivih. Do srede januarja prihodnjega leta bomo pripravili v skupini tudi predloge aktov za ustanovitev delniških podjetij.

Sklepi delavskega sveta DO:

1. Sprejmejo se izhodišča za preoblikovanje delovne organizacije Novoles po zakonu o podjetjih,
2. sprejme se pobuda, da se delovna organizacija Novoles organizira kot družbeno podjetje,
3. družbeno podjetje Novoles ustanovi na osnovi sedanjih tozdov delniška podjetja.

Samoupravni sporazum o spremembah v organiziranju in statutu družbenega podjetja

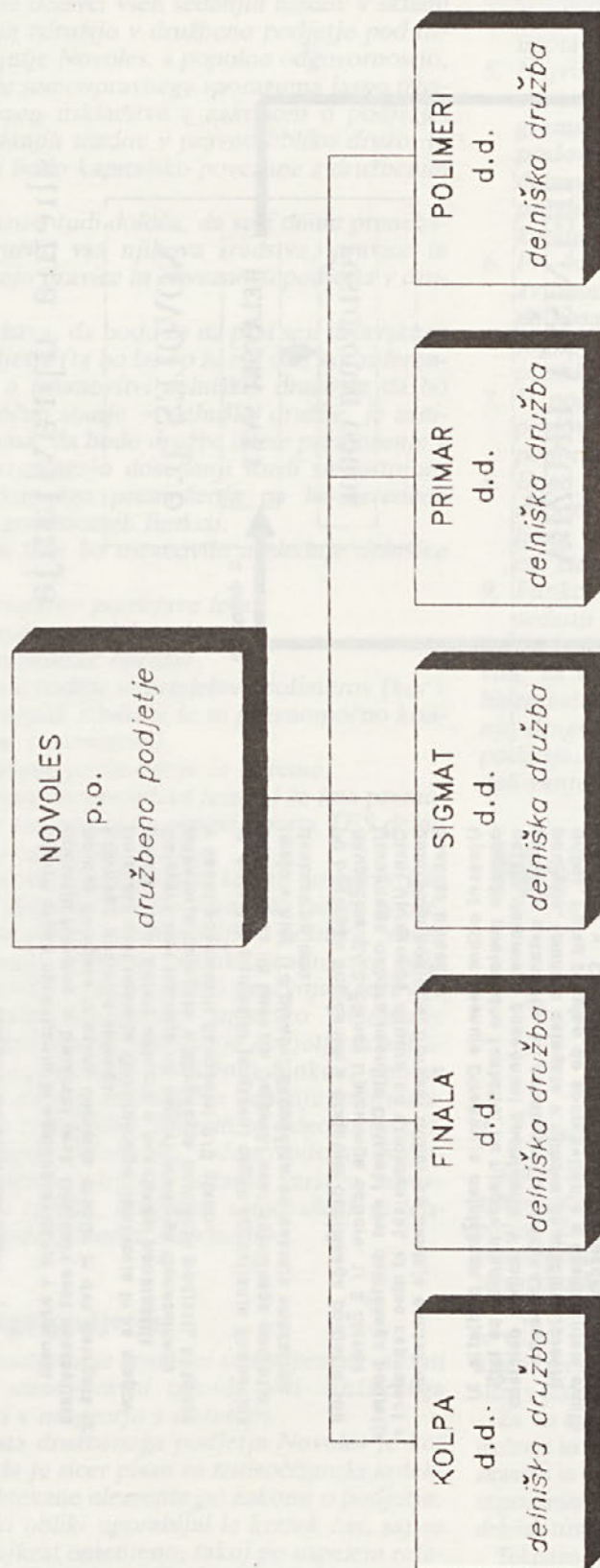
Delovna organizacija Novoles je po zakonu o združenem delu organizirana in registrirana kot organizacija združenega dela, ki jo sestavlja pet temeljnih organizacij združenega dela in delovna skupnost strokovnih služb.

Zakon o podjetjih pa takih organizacijskih oblik ne pozna več. Organizacije združenega dela se lahko v skladu z zakonom o podjetjih organizirajo kot podjetje v družbeni, mešani ali zasebni lastnini.

Usklajevanje Novolesa z zakonom o podjetjih se bo izvedlo v enem postopku z več vmesnimi fazami, ki so potrebne zaradi tega, ker je po zakonu za različne faze predviden različen način odločanja.

NOVOLES 1990

organizacijska struktura

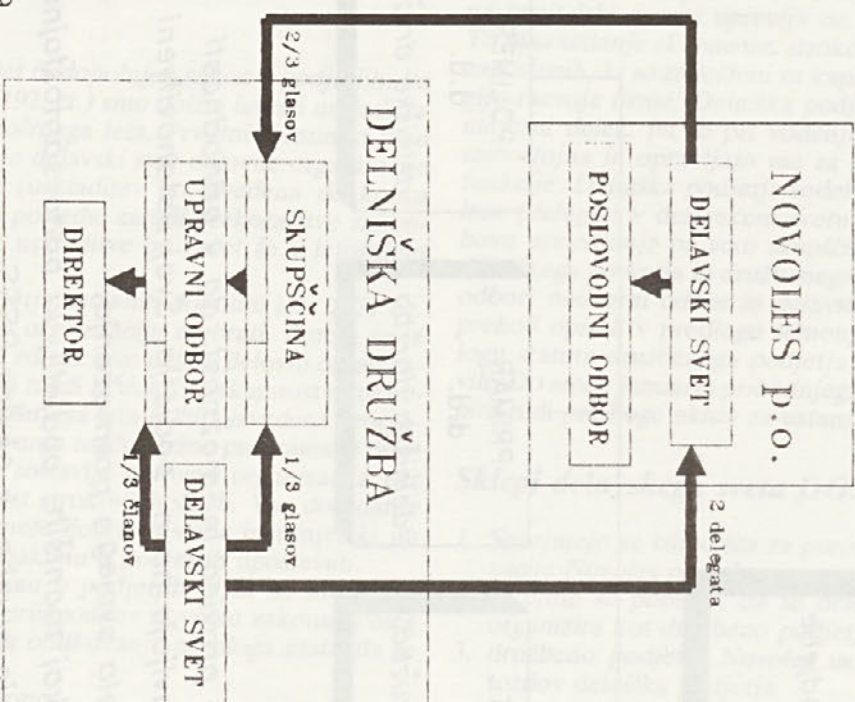

Tako krovno, kakor tudi delniška podjetja, imajo pravico in možnost, da v prihodnosti samostojno ali skupaj z drugimi partnerji ustanovljajo nova podjetja. Svoj ustanovitveni delež lahko vplačajo v denariju ali z izločitvijo dela svojega premoženja.

Na ta način bo kasneje prišlo do ustanovitve nekaj manjših podjetij, ki bodo samostojno opravljala nekatere storitve, ki jih danes opravljajo službe v okviru DSSS.

NOVOLES 1990

shema upravljanja

NAČIN UPRAVLJANJA

Glavni organ upravljanja in samoupravljanja v krovnem podjetju Novoles je Delavski svet. Delavski svet sestavlja po dva delegata iz vsake delniške družbe in dva delegata iz krovnega podjetja samega.

Delavski svet imenuje Generalnega direktorja in na njegov predlog tudi ostale delavce s posebnimi pooblastili.

Delavski svet imenuje na oštvi predloga Generalnega direktorja delegate v Skupščini delniških podjetij, ki imajo v vsaki posamezni Skupščini 2/3 glasov.

V delniških podjetjih je glavni organ upravljanja Skupščina. Delegati, ki jih imenuje Delavski svet delniškega podjetja imajo v njej 1/3 glasov. Skupščina se sestaja enkrat do dvakrat na leto.

Po postopku določenim s Statutom delniškega podjetja voli Skupščina 2/3 članov Upravnega odbora. 1/3 članov Upravnega odbora imenuje Delavski svet delniškega podjetja. Člani Upravnega odbora so strokovnjaki, ki niso zaposleni v delniškem podjetju. Upravni odbor se sestaja enkrat do dvakrat mesečno.

Upravni odbor imenuje Direktorja delniškega podjetja, ki opravlja poslovodne funkcije, na njegov predlog pa tudi ostale delavce s posebnimi pooblastili. V kolikor delniško podjetje ustanavlja ali soustanavlja nadaljna mešana podjetja, imenuje delegate v njihove Skupščine Upravni odbor. Poleg pravice do soupravljanja z imenovanjem svojih delegatov v Centralni delavski svet, Skupščino lastnega podjetja in Upravni odbor lastnega podjetja, ima Delavski svet delniškega podjetja vse samoupravne pristojnosti, ki mu jih nalaga zakon.

Delavska teža soupravljalkega deleža delavcev pri upravljanju krovnega podjetja in delniškega podjetja v katerem so zaposleni je odvisna predvsem od izbire delegatov v centralni Delavski svet in Upravni odbor. Več ko bodo imeli ti delegati znanja in izkušenj, lažje in boljše bodo zastopali interese delavcev v organih upravljanja.

Novoles bo najprej postal družbeno podjetje, in sicer, ko bosta samoupravni sporazum o organiziranju in statut družbenega podjetja sprejeta na referendumu. Na prvi seji po referendumu bo delavski svet, ki bo tedaj delavski svet družbenega podjetja, sprejel sklepe o ustanovitvi delniških družb v družbeni lastnini.

1. Samoupravni sporazum o spremembah v organiziranju

V samoupravnem sporazumu o spremembah v organiziranju je navedeno, da se delavci vseh sedanjih tozdov v skladu z zakonom o podjetjih združijo v družbeno podjetje pod firmo: Industrijsko podjetje Novoles, s popolno odgovornostjo, Straža – Na žago 6. Iz samoupravnega sporazuma jasno izhaja, da je končni namen uskladiše z zakonom o podjetjih preoblikovanje dosedanjih tozdov v pravno obliko družb, in to delniških družb, ki bodo kapitalsko povezane z družbenim podjetjem Novoles.

Samoupravni sporazum tudi določa, da se z dnem prenehanja vseh tozdov združijo vsa njihova sredstva, pravice in obveznosti ter postanejo pravice in obveznosti podjetja v družbeni lastnini.

Ob upoštevanju dejstva, da bodo že na prvi seji delavskega sveta družbenega podjetja (ta bo lahko že isti dan kot referendum) sprejeti sklepi o ustanovitvi delniških družb in da bo registrirano samo končno stanje – delniške družbe, je zanimiva določba sporazuma, da bodo družbe imele premoženje v obsegu, s katerim razpolagajo dosednji tozdi samostojno. Delitev sedanjega skupnega premoženja pa bo izvedena kasneje ob razdelitvi posameznih funkcij.

Podjetje v družbeni lasti bo ustanovilo naslednje delniške družbe:

- delniška družba primarne predelave lesa,
- delniška družba finalne predelave lesa,
- delniška družba kopalniške opreme,
- delniška družba proizvodnje in predelave polimerov (ker v tozdu Polimeri postopek izločitve še ni pravomočno končan, so še vključeni v sporazum),
- delniška družba strojne proizvodnje in opreme.

Delniška družba primarna predelava lesa, ki že ima premoženje obrata TES, bo ustanovila na osnovi obrata TES delniško družbo tehnično energetske storitve.

V sporazumu so opredeljene funkcije, katere bo opravljalo družbeno podjetje za delniške družbe (strateški razvoj podjetja s temeljnimi raziskavami in investicijska politika, zunanjetrgovinsko poslovanje, finančna politika, kadrovska politika vodilnih in strokovnih kadrov; politika razvoja kadrov in izobraževanja, strateški marketing, strateško planiranje podjetja in kontrola poslovanja, zastopanje podjetja in notranjih enot, razvoj in organizacija poslovnih funkcij, enoten poslovni informacijski sistem, notranje in zunanje informiranje), kot tudi funkcije za izvedbo, katerih so odgovorne delniške družbe (investicijski inženiring, računovodstvo in plačilni promet, komuniciranje s trgov, požarno varstvo, zdravstveno varstvo, civilna zaščita, družbena samozaščita in tehnično varstvo, storitve družbenega standarda).

2. Statut družbenega podjetja

Statut družbenega podjetja je temeljni samoupravni splošni akt podjetja. Drugi samoupravni splošni akti družbenega podjetja ne smejo biti v nasprotju s statutom.

V predstavitvi statuta družbenega podjetja Novoles je kot prvo treba povedati, da je sicer pisan za tritisoččlanski kolektiv, da vsebuje vse zahtevane elemente po zakonu o podjetju, vendar pa se bo v taki obliki uporabljal le kratek čas, saj se bo, kot je bilo že nekajkrat omenjeno, takoj po uspelem referendumu, pričel postopek ustanavljanja delniških družb, ki bodo določali notranjo organiziranost delniških družb.

Statut družbenega podjetja Novoles vsebuje naslednje bistvene določbe:

1. Sedanji tozdi in delovna skupnost strokovnih služb se združijo in organizirajo v družbeno podjetje Novoles.
2. Zaključene programske celote kot temeljne enote gospodarjenja nastopajo v pravnem prometu v imenu in za račun podjetja, in sicer tako, da sklepajo pogodbe in druge pravne posle v okviru pooblastila.
3. Dejavnost in poslovne funkcije podjetja se izvajajo na način in v oblikah, ki so določene v samoupravnem sporazumu o organiziranju, in sicer tako, da temeljno organizacijsko enoto predstavlja zaključena programska celota (sedanji tozdi).
4. Finančni rezultat se ugotavlja za podjetje kot celoto. Za posamezne programske celote se interno prav tako ugotavlja finančni rezultat, za nižje organizacijske enote pa se ugotavlja ekonomika uspešnosti.
5. Najvišji organ upravljanja družbenega podjetja je delavski svet. Tega sestavljajo delegati delavcev posameznih programskih enot in delegti delavcev, ki izvajajo skupne poslovne funkcije in servisne storitve za programe. V delavski svet imenujejo svoje delegate tudi organi samoupravljanja delniških družb, v katerih ima Novoles večinski kapitalski delež.
6. Pri odločanju delavskega sveta je zagotovljena določena avtonomnost organizacijskih enot. Odločitev, ki se nanaša na posamezno organizacijsko enoto, se lahko sprejme le s soglasjem te enote, vendar pod pogojem, da ta dosega plansko poslovne rezultate.
7. V podjetju se oblikuje poslovodni odbor kot kolegijski poslovodni organ. Poslovodni odbor ima predsednika, podpredsednika in člane.
8. Eden izmed razlogov predčasne razrešitve poslovodnega odbora ali predsednika in posameznih članov je ugotovljena odgovornost poslovodnega odbora ali predsednika oz. člana v primeru negativnega poslovnega rezultata.
9. Funkcijo delavskega sveta opravlja do njegove izvolitve sedanji delavski svet delovne organizacije.

V statut družbenega podjetja so torej vnesena vsa tista pravila, za katere menimo, da so pomembna, da predstavljajo hierarhične norme, ki jih je potrebno spoštovati pri sprejemanju drugih aktov, in ponazarjajo organiziranost in delovanje podjetja, kljub njegovemu predvidenemu kratkotrajnemu delovanju v tej obliki.

Novoles 1990 – korak v Evropo ali delniška podjetja: zakaj in kako

I. Uvod

Zakon o podjetjih, ki smo ga sprejeli v letošnjem letu, je uvedel v naše gospodarstvo vrsto novih oblik podjetij, ki jih v Jugoslaviji do sedaj nismo poznali. Zakonodajalec je pri tem izhajal iz ugotovitve, da se je dosedanja organiziranost naših podjetij v borbi s konkurenčnimi podjetji na svetovnem trgu izkazala za manj učinkovito in s tem tudi za manj uspešno.

Novi zakon sicer še vedno dopušča obstoječo obliko organiziranosti, vendar le v tako imenovanih »izvirnih« družbenih podjetjih. To so tista podjetja, katerih premoženje je širša družbena last, z njim pa upravljajo delavci, zaposleni v teh podjetjih.

Za vsa ostala podjetja, vključno s tistimi družbenimi podjetji, katerih premoženje so vložila »izvirna« družbena podjetja, pa veljajo določila o organiziranosti in poslovanju v mešanih podjetjih. Vsa ta podjetja morajo torej biti organizirana tako, kot so organizirana podobna podjetja v zahodnoevropskih deželah tržnega gospodarstva.

Tokratno preoblikovanje Novolesa torej ni »spet ena reorganizacija«, temveč resnično KORAK V EVROPO. Korak v tisto Evropo, v kateri sta delo in znanje cenjeni drugače kot pri nas. Korak v tisto Evropo, v katero si vsi želimo. In, čeprav še ne poznamo vseh stezic in stopnic, zakoračimo pogumno in sproščeno. POT JE PRAVA!

II. Pravne oblike mešanih in »lastniških« družbenih podjetij

Ker v Jugoslaviji že več kot 40 let takih podjetij ne poznamo, je prav, da se z njimi nekoliko podrobneje seznanimo. Prav zato, ker bomo z njimi in v njih živeli in delali od danes naprej.

Tem novim oblikam podjetij lahko rečemo kapitalska podjetja. Zakaj? Vlagatelj ustanovnega kapitala namreč ni več nekakšna brezimna družba, temveč popolnoma jasno imenovano podjetje ali posameznik. Novoustanovljeno podjetje postane popoln lastnik vloženega premoženja, vlagatelj pa ima pravico, da z novim podjetjem soupravlja, in pravico do ustreznega deleža dobička, ki ga novoustanovljeno podjetje ustvarja.

Našejtmo torej poglobitve oblike takšnih podjetij:

- družba z neomejeno odgovornostjo (d. n. o.),
- komanditna družba (k. d.),
- družba z omejeno odgovornostjo (d. o. o.),
- delniška družba (d. d.).

Prvi dve obliki sta bolj primerni za manjša podjetja. Zanje je značilno predvsem to, da vsaj eden ali pa vsi družabniki odgovarjajo za poslovanje družbe z vsem svojim premoženjem. To pomeni, da lahko upnik, ki ne more izterjati dolga od družbe, zahteva plačilo od katerega koli družabnika.

Glede reorganizacije delovne organizacije Novoles sta zanimivi predvsem zadnji dve obliki, torej delniška družba (d. d.) in družba z omejeno odgovornostjo (d. o. o.).

Za obe obliki podjetij je značilno to, da vlagatelj v zameno za vloženo premoženje dobijo vrednostni papir (delnico ali vpis deleža). Na osnovi tega dokumenta ima vlagatelj pravico do soupravljanja podjetja in do sorazmernega deleža dobička, ki ga podjetje ustvarja. Nobeden od vlagateljev ne more zahtevati od podjetja, da mu vloženo premoženje vrne pred iztekom trajanja podjetja. Morebiten stečaj in likvidacija vlagatelja torej ne more prizadeti samega podjetja.

Vlagatelj lahko vrednostne papirje proda drugemu interesentu, ki z njihovim nakupom pridobi prej navedene pravice.

Seveda velja enak princip »nesolidarnosti« tudi obratno. Vlagatelj odgovarja za izgube podjetja le z vloženim kapitalom, ne pa s svojim ostalim premoženjem. V primeru slabega poslovanja podjetja se seveda zmanjšuje tržna in tudi knjižna vrednost vrednostnih papirjev (delnic), vendar pa vlagatelj ni dolžan poravnati izgub podjetja iz lastnih sredstev.

Bistvena razlika med d. d. in d. o. o. je v tem, da gre v prvem primeru običajno za »brezimenski« kapital. Vlagatelj dokazuje pravico do upravljanja in dela dobička zgolj s posestjo delnice. Delnica je vrednostni papir, ki se lahko glasi na ime ali na prinosnika. Podjetje ni dolžno in običajno tudi ne ve za imena in priimke vseh lastnikov delnic, ki se glasijo na prinosnika. Te delnice se lahko prenašajo z enega na drugega lastnika s tradicijo (predajo), o tem prenosu pa ni obveščeno niti podjetje niti državni organi.

Pri d. o. o. so vsi vlagatelji in njihov delež vloženega premoženja poznani in vpisani v register solastnikov podjetja pri registrskem sodišču. Vsaka sprememba je mogoča le ob soglasju ostalih vlagateljev in mora biti ponovno vpisana v register.

D. d. je torej mnogo bolj fleksibilna pri pridobivanju novega kapitala, kar ji omogoča hitrejšo rast. D. o. o. je v tem pogledu mnogo bolj toga, po drugi strani pa vlagateljem omogoča bolj zanesljiv dolgoročen vpliv na poslovanje podjetja.

III. Upravljanje in samoupravljanje v Novolesu 1990

V skladu s predloženo reorganizacijo delovne organizacije Novoles v podjetje v družbeni lasti, ki bo takoj ustanovilo na osnovi obstoječih programskih celot (TOZD) delniška podjetja, se odpira vrsta vprašanj v zvezi z organizacijo in upravljanjem teh delniških podjetij, kakor tudi z upravljanjem samega matičnega podjetja Novoles.

Pri teh razmišljanjih je treba izhajati iz dejstva, da so sedanji tozdi pravne osebe in da imajo delavci v njih polne samoupravne pravice. Razumljivo je, da bo varianta združitve in takojšnje ustanovitve delniških podjetij za delavce sedanjih tozdov sprejemljiva samo, če jim bo zagotovljena v teh delniških podjetjih povečana pravica do soupravljanja z njimi. Takšna zagotovila morajo biti in so že sestavni del statuta enovitega podjetja Novoles.

Ta določila statuta podjetja Novoles ga zavezujejo, da bo pri ustanavljanju delniških podjetij, v katerih bo sodeloval z apornim vložkom in v katerih se bodo zaposlili sedanji delavci Novolesa, zagotovil takšna določila statuta teh delniških podjetij, ki bodo delavcem zagotavljala:

- ustrezno zastopnost delegatov delavcev v skupščini vlagateljev,
- ustrezno zastopnost v članstvu upravnega odbora,
- obvezno reinvestiranje določenega dela dobička v mešano podjetje.

Takšna določila statuta bodo torej delavcem delniških podjetij zagotavljala ustrezno težo pri njihovem upravljanju!

Druga dilema se nanaša na upravljanje samega matičnega podjetja v družbeni lasti. To podjetje bo z ustanovitvijo delniških podjetij izgubilo večino poslovnih funkcij, tako da bo v njem zaposlenih le malo delavcev (največ ca. 50). Ker gre za podjetje v družbeni lasti, opravlja upravno funkcijo delavski svet podjetja. V statutu podjetja je torej nujno potrebno zagotoviti, da imenujejo člane tega delavskega sveta ne samo delavci, zaposleni v samem podjetju, temveč tudi delavci, zaposleni v delniških podjetjih, v katerih je vloženo Novolesovo premoženje.

Neposredno po izpeljani reorganizaciji bo imel delavski svet podjetja Novoles p. o. torej 12 članov, in sicer po dva iz vsakega delniškega podjetja in dva izmed svojih lastnih delavcev.

Skozi takšno sestavo delavskega sveta bo torej optimalno zagotovljeno oblikovanje in izvajanje skupne razvojne strategije in poslovne politike Novolesa.

Delavci Novolesa bodo torej del svojih sedanjih samoupravnih pravic uveljavljali direktno v svojih delniških podjetjih, drugi del pa skupno skozi samoupravno upravljanje matičnega podjetja. Seveda pa takšna določila in garancije veljajo le za tista delniška podjetja, ki bodo nastala na osnovi obstoječih tozdov in programov in v katerih bo imel Novoles večinski kapitalski delež. Vsa ostala podjetja, kjer bo prišlo do ustanovitve kasneje, se bodo ustanavljala pod drugačnimi pogoji, ki bodo dajali nedvomno večji pomen vložnemu kapitalu in manjši delavcem, zaposlenim v podjetju.

Ključni dokument, ki ureja notranjo organiziranost, delo, odločanje in življenje v takih podjetjih je statut. Delovna skupina, ki je pripravila osnove za preoblikovanje Novolesa, bo na osnovi zakona o podjetjih in primerov statutarov podjetij iz razvitega sveta pripravila grobe predloge statutarov za delniška podjetja. V januarju in februarju bodo člani skupine skupaj s poslovnimi in samoupravnimi organi tozdov pripravili predloge statutarov za vsak posamezen tozd. Te statute, z morebitnimi korekcijami, bodo morale soglasno potrditi ustanovne skupščine delniških podjetij.

IV. Delavci – delničarji lastnih podjetij

Zamisel, da bi bilo pametno, če bi bili delavci delničarji v lastnih podjetjih, ni nova. Posebno v zadnjem desetletju jo pod imenom ESOP plan intenzivno uresničujejo tako v Evropi kot v ZDA. ESOP plan je integralni del določil statuta podjetja.

V bistvu gre za to, da delavci dobijo del ali ves dobiček, do katerega so po statutu upravičeni, izplačan v obliki delnic. Na osnovi tako zbranih delnic so delavci upravičeni, enako kot vsi ostali vlagatelji, tudi do dela dobička, ki pripada vlagateljem, kakor tudi seveda do neposrednega glasu v skupščini podjetja.

Tudi Novoles bo v statutih delniških podjetij predvidel tak ESOP plan.

Seveda pa imajo vsi delavci Novolesa pravico, da kupijo, enako kot vsi ostali državljani, delnice lastnih podjetij na borzi vrednostnih papirjev. Krovno podjetje Novoles, ki bo v prvi fazi po reorganizaciji posestovalo vse delnice delniških podjetij, bo te nemudoma ponudilo v odkup delavcem Novolesa, skozi prodajo zbrana sredstva pa ponovno vložilo v delniška podjetja.

Predložili bomo tudi, da se v statutih delniških podjetij zahteva tudi to, da morajo poslovodni delavci obvezno tudi kupiti delnice lastnih podjetij.

V. Ustanavljanje delniških podjetij v Novolesu

Pri ustanavljanju delniških podjetij Novoles zasleduje princip ustanavljanja teh podjetij na osnovi programskih organizacijskih enot, to je na osnovi obstoječih tozdov.

Novoustanovljena delniška podjetja bodo imela kasneje možnost, da sama ustanavljajo ali soustanavljajo mešana podjetja, bodisi z vlaganjem finančnih sredstev, bodisi z vlaganjem premoženja.

Ta možnost je še posebej pomembna za ustanavljanje novih podjetij na osnovi nekaterih sedanjih sektorjev in služb DSSS, ki opravljajo storitve za vse ali nekatere med tozdi. Tako predlagamo tak postopek ustanovitve novih podjetij na osnovi sedanjega obrata TES in podjetja za opravljanje zunanjetrgovinske dejavnosti.

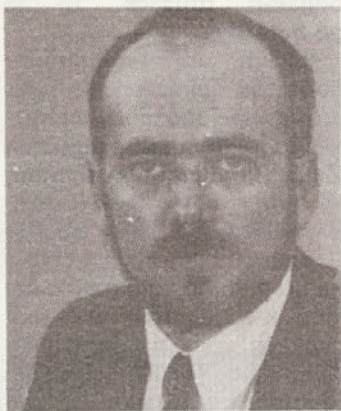
Po drugi strani je seveda ta možnost zelo zanimiva za nekatere obrate v okviru posameznih delniških podjetij (sedanjih tozdov), za katere že danes obstaja interes za vlaganje tujega kapitala.

V. Sklep

Predložena oblika reorganizacije bo po oceni poslovodstva delovne organizacije Novoles dala naši delovni organizaciji takšne organizacijske oblike, ki bodo omogočale najučinkovitejše gospodarjenje, kakor tudi najenostavnejše vključevanje v tokove tržnega gospodarstva, tako pri nas kakor tudi v »novi« Evropi. Ocenjujemo, da je predložena oblika v okviru obstoječe zakonodaje optimalna in da se je bo poslužila večina podjetij, ki so po velikosti in strukturi podobna Novolesu.

Goran Delajković,

predsednik ZKPO, tozd FPL

Novoles in znotraj njega tozd FPL je v procesu transformacije na oblike organiziranosti v podjetje in podjetniški način dela ter v pripravah na vključitev v evropski trg in gospodarjenje v pogojih, kot so svobodni trg, konkurenca in delo s kapitalom, ki so edina ocena uspešnosti in usode posameznega podjetja.

Oblikovanje trga kapitala odpira nove načine dela in razmišljanja ter pogoje obstoja. Zahteva predvsem bolj strokovno in gospodarstveno delo, ne pa tako kot do zdaj.

Tozd FPL se pojavlja na trgu, za katerega je značilna visoka konkurenca, zelo ostri pogoji dela in gospodarjenja.

Lesna industrija, posebej področje finalne predelave lesa, ima izjemno nizkoakumulativne izdelke, ki so obremenjeni z visoko ceno surovinskega in reprodukcijskega materiala ter ostro konkuriranje na trgu. Uspeh in preživetje na tem trgu sta odvisna od načina krmiljenja poslovno-proizvodnih aktivnosti in skrbne zastavljenosti strategije glede programa in programskih usmeritev ter poslovne in tržne strategije.

FPL se nahaja na trgu, ki ima dokaj dobro rešene tehnične, tehnološke in proizvodne probleme, ki se na področju kalkulacije stroškov proizvodnje uspešno odražajo znotraj relacij in pogojev na trgu. Tu mislim predvsem na tiste konkuren-te, s katerimi se Novoles srečuje na zunanjem trgu.

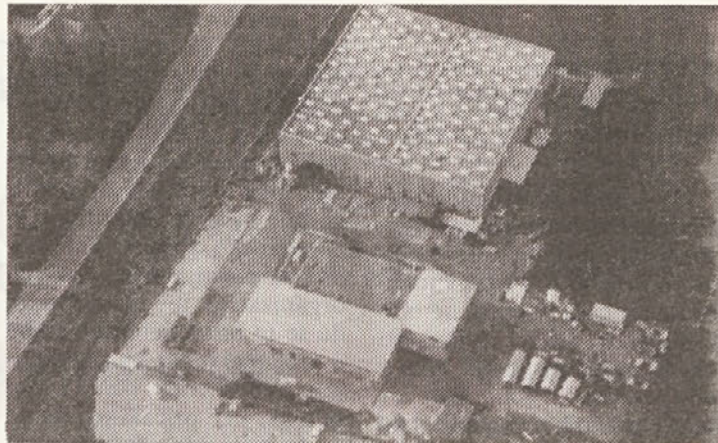
V tem smislu vidim prihodnost tozda FPL znotraj kapitalno močnega krovnega podjetja Novoles, ki s svojo

polivalentnostjo v programskem in tržnem smislu lahko s kapitalsko vlogo omogoča prenašanje tržnih udarov in potencialnih transformacij brez večjih nevarnosti za podjetje Finala znotraj njega.

Z diverzifikacijo po programih in s formiranjem podjetja FPL se odpira tudi možnost formiranja mešanih podjetij, ki lahko utrjujejo kapitalsko moč podjetja Finala ter krovnega podjetja Novoles. S formiranjem mešanih podjetij se tudi konkurenčnost pri nastopanju na posameznem trgu bistveno dviguje ter čez tržne efekte omogoča doseganje svetovnih cen in pogojev dela na svetovnem trgu. V povezavi z zunanjim partnerjem v enakopravnem odnosu se odpirajo možnosti tudi uporabe svetovnega nabavnega trga po svetovnih cenah in pogojih.

Za take pogoje dela se je treba organizacijsko in produkcijsko uskladiti. Produkcijo moramo zastaviti na osnovo najnižjega stroška z optimalnim številom zaposlenih na vseh področjih. Ekipirati vodilni management na takem nivoju, kot se zahteva za naloge, ki jih je treba izvesti preko pridobljenega znanja in njegovega prenosa v prakso. Natančno zastaviti cilje in spremljati njihovo doseganje ter zaostri poslovno odgovornost.

V takih pogojih bo podjetje FPL znotraj podjetja Novoles interesantno za zunanjega vlagatelja, ki bo edino v tem primeru pripravljeno sovlagati svoj kapital v skupno podjetje in partnerstvo. V primeru podkapitaliziranosti, v kateri se nahajamo sedaj in v primeru interesantnosti programa za sovlaganje, nam ostaja edina rešitev v organiziranosti in produkcijski osposobljenosti, ki bo odločilna za odločanje zunanjega partnerja za naš program. Skratka, jutri vidim podjetje Finala v podjetju Novoles organizirano v mešana podjetja na kapital-ski, tržni in proizvodni ravni.

Bojan Vernig,

predsednik san. odbora SIGMAT

Reorganizacija v skladu z zakonom o podjetjih

Smo pred prelomnim trenutkom, ko se bomo organizirali kot delniško podjetje. Od reorganizacije pričakujemo veliko, predvsem možnosti za nove povezave in združevanja z drugimi podjetji. Takšne oblike naj bi nam širše odprle vrata v Evropo in omogočile večjo dolgoročno stabilnost.

Trenutno nas spremlja še cel kup neznank, od razreši-

Borba za preživetje bo huda in bo terjala svoj davek. Kako visok bo, pa je odvisno od nas, našega znanja in sposobnosti ter pripravljenosti, da resno in odgovorno sprejmemo izziv.

V tem je pravzaprav rešitev, pa naj si bo oblika organiziranosti kakršnakoli.

Ivanka Zorn,

TKO Metlika

Vsak si želi, da bi boljše živel, zato tudi jaz podpiram spremembe, ki naj bi prinesle »boljši jutri«. V naši družbi smo že tako daleč zabredli v krizo, da so spremembe nujne. Te, ki jih ponuja Markovičeva vlada, podpiram, hkrati pa me je strah, kaj bo jutri. Rada bi, da se vsi državljani med seboj razumemo. Zamisli o preoblikovanju Novolesa, ki potegnejo

tve vprašanja lastnine do opredelitve delnic in njihove vrednosti, tako da človek dobiva občutek, da se podajamo v meglo.

Zavedati se moramo, da samo organizacijska sprememba ne pomeni popolnoma nič, če se ne prepleta tudi z vsebinsko spremembo. To pa pomeni korenito spremembo v razmišljanju in ukrepanju v okviru tržnih zakonitosti. Osnovno izhodišče bo še vedno v dobrem proizvodnem programu, katerega prodajno ceno bo določal trg. Zato se bomo morali močno zamisliti nad stroški poslovanja, višino zalog in se sprijazniti s tem, da se bomo morali prešteti.

za seboj globoke vsebinske spremembe, se mi zdijo dobre, vsaj v toliko, kolikor jih poznam. Menim, da povečana odgovornost lahko samo koristi. Če bomo čutili, da smo odgovorni za svoj obstoj, se bomo tudi bolj potrudili. Od sprememb si obetam veliko, vendar bodo le rezultati pokazatelj, ali smo na pravi poti.

Metod Pirc, predsednik delavskega sveta delovne organizacije

Na prehod iz sedanje organiziranosti Novolesa v družbeno podjetje in nato v delniške družbe se pripravljamo že nekaj časa. Čeprav je bilo v začetku veliko nejasnosti okrog tega, smo prišli tako v poslovnih kot tudi v samoupravnih organih do dokaj jasne slike o tem, kakšen naj bo v prihodnje Novoless, da bo vsestransko učinkovit. Na zadnji seji delavskega sveta delovne organizacije, ki je bila 22. decembra 1989 smo se odločili, da se Novoless preoblikuje po zakonu o podjetjih v družbeno podjetje in nato v nadaljnjem koraku v delniške družbe. Prednosti takega

preoblikovanja, ki ni zgolj formalno, ampak tudi globoko vsebinsko, so predvsem v tem, da preprečimo nam dobro poznano t. i. neomejeno solidarnostno odgovornost. Le-ta je po načelu »vsi vsem vse pokrivajo« v veliki meri onemogočala razvoj, saj po tem načelu že majhen tozd, ki je v izgubi, pokoplje tudi ostale.

Nova organiziranost pa to preprečuje; po novem vsak sam zase odgovarja in na ta način v večji meri skrbi za lasten razvoj oz. preživetje. Poleg tega novi sistem omogoča v večji meri dotok svežega, tudi tujega, kapitala, ker ni več prej omenjene solidarnostne odgovornosti, po kateri mora dober poslovni subjekt pokrivati tudi slabega. Oblikovanje delniških družb — samostojnih enot — bo zagotavljalo večje možnosti razvoja, kajti vsak prihodnji samostojni subjekt bo temeljito premi-

slil, kam bo vlagal svoja sredstva, težil bo za čimvečjim dobičkom. Novoless bi moral postati z novo organiziranostjo v vseh pogledih učinkovitejše podjetje. S tem si bo zagotovil obstoj tudi v prihodnje in povečal socialno in ekonomsko varnost zaposlenih. Delavski svet delovne organizacije je dal pobudo, da se te bistvene spremembe v organiziranosti čim temeljiteje predstavijo vsem zaposlenim, ker pričakuje, da se bodo tudi pri posameznikih prebudile ustvarjalne ideje in pobude, ki bi omogočile ustvarjanje čimbolj učinkovitih prihodnjih podjetij. Po novem ne bomo ukinjali samoupravljanja, delavski svet bo še nadalje ohranjal svojo nadzorno in kontrolno funkcijo. Rad bi opozoril še na to, da nove oblike podjetja ne predstavljajo kakšnih novih sistemov, ki bi jih tako kot do sedaj preizkušali in se na njih učili; gre za sisteme, ki so v razvitem svetu že uveljavljeni in povsem običajni ter dajejo učinkovite rezultate. Tako upam, da bomo preskočili sedanji mrtvi tek, iz katerega ne vidimo izhoda, ter prešli na polno odgovorno ekonomijo, ki nas naj popelje v svet razvitih.

Miro Franko, predsednik delavskega sveta tozda FPL

Preobrazba Novolesa v družbeno podjetje in nato nadaljnje oblikovanje v delniške družbe pomeni, da smo se tudi mi začeli prilagajati novim razmeram, ki jih je ustvaril zakon o podjetjih. Menim, da je to skrajni čas, saj smo zabredli v hudo krizo

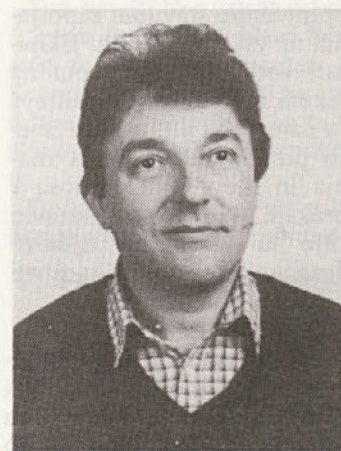

— vsaj v FPL. Iz nje se lahko izkoplje le s korenitimi posegi.

Prepričan sem, da nam bo predlagana oblika prihodnjega Novolesa to omogočila. Bistvo teh sprememb vidim v tem, da končno vendarle preidemo na tržno gospodarjenje, v katerem se bo uveljavila zdrava konkurenca, ki zagotavlja uspeh s kakovostnim in pridnim delom in ne na administrativnem zviševanju cen, kar smo počeli do sedaj. Nova organiziranost — vsaj za FPL to velja — pa ne bo prinesla želenih rezultatov, če ne bomo izpolnili naslednjih pogojev: bistveno zmanjšanje režije, visoko kvaliteto in dohodkovne programe. Kot delniško podjetje bomo imeli gotovo bolj proste roke pri vodenju podjetja, to pa nas še bolj obvezuje. Naš cilj je: poslovanje z dobičkom, vprašanje pa je, ali smo ta cilj sposobni doseči. Potruditi se bo treba!

Stane Muc, predsednik delavskega sveta programa KOLPA

Predlagane spremembe pomenijo prehod iz t. i.

dogovorne ekonomije na tržno ekonomijo. To seveda vsi podpiramo, ker ta sistem, ki je sedaj v veljavi, ne pelje nikamor, oz. ne zagotavlja našemu človeku enakovrednega življenja, kot ga ima človek v razvitem svetu. Naš zakon o podjetjih vsaj v glavnih obrisih posnema tokove poslovanja v razvitem svetu. Od uresničitve tega zakona je marsikaj odvisno. Predvsem bomo morali spremeniti svojo miselnost, navajeni smo bili na lagodno življenje brez posebne odgovornosti. Neomejena solidarnostna odgovornost je zagotavljala

vsa
glei
nač
ma
da
obi
podjetniško.

684(497. 12 stroica)
NOU
II 5691 / 1990

Mislim, da imamo v prihodnjem delničarskem podjetju večje možnosti za razvoj in za širjenje programa. Zato spremembe podpiram, na njih se bomo morali sproti prilagajati. Naš cilj bo doseganje čim večjega dobička, ki nam bo vodilo prizadevanj, zato moramo imeti tudi čimvečji vpliv na razpolaganje z njim. Menim, da bomo v novih pogojih uspešnejši in predvsem, da bomo imeli zagotovljeno prihodnost.

Franč Mrvar, predsednik delavskega sveta tozda PPL

S takim delom, kot ga imamo sedaj, nimamo prihodnosti: delamo premalo, preveč imamo režije, premalo izkoriščamo strokovno znanje... Menim, da bodo predlagane nove oblike organiziranja počistile z dosedanjim neperspektivnim početjem. Če tega ne bomo dosegli, ne bomo storili ničesar. Naj ponovim, samo veliko discipline, pridno in kakovostno delo ter znanje nas lahko ohranijo pri življenju! Konkurenca je velika, obstal bo tisti, ki bo uresničil navedene pogoje.

V predlaganem preoblikovanju Novolesa, ki pomeni velik korak približevanja našega gospodarstva k razvitemu svetu, vidim možnosti. Zato te spremembe podpiram, opozarjam pa, da bo potrebno še veliko razprav, da bomo spremenili našo dosedanje miselnost in tudi naša ravnanja.